

Briselē, 2022. gada 3. oktobrī
(OR. en)

12990/22

SOC 531
EMPL 364
ECOFIN 939
EDUC 331

"I/A" PUNKTA PIEZĪME

Sūtītājs:	Nodarbinātības komiteja
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja (I) / Padome
Temats:	svarīgākie Nodarbinātības komitejas vēstījumi, kuru pamatā ir gada ziņojums par nodarbinātību un Nodarbinātības pārraudzības instruments – apstiprināšana

Pielikumā pievienoti galvenie Nodarbinātības komitejas (*EMCO*) vēstījumi, kuru pamatā ir gada ziņojums par nodarbinātību un Nodarbinātības pārraudzības instruments (NPI), gatavojoties to pieņemšanai Padomē 2022. gada 17. oktobrī.

Viss gada ziņojums par nodarbinātību ir izklāstīts dokumentā 12990/22 ADD 1.

Nodarbinātības pārraudzības instruments ir izklāstīts dokumentā 12990/22 ADD 2.

Galvenās nodarbinātības problēmas: Svarīgākie Nodarbinātības komitejas (EMCO) vēstījumi, kuru pamatā ir 2022. gada ziņojums par nodarbinātību un Nodarbinātības pārraudzības instruments

1. Nodarbinātības komiteja saskaņā ar pilnvarām, kas tai paredzētas LESD 150. pantā, Padomei ir sagatavojusi gada pārskatu par nodarbinātības stāvokli Eiropas Savienībā. Šā pārskata pamatā ir 2022. gada Nodarbinātības pārraudzības instruments (NPI ¹), kuru izstrādāja, lai varētu pārraudzīt progresu mērķu sasniegšanā un apzināt būtiskākās nodarbinātības problēmas un labus darba tirgus rezultātus visā ES un katrā dalībvalstī.
2. 2022. gada NPI pirmo reizi ir ietverti ES pamatmērķi 2030. gadam nodarbinātības un pieaugušo izglītības jomā, kurus Eiropas Komisija ierosināja Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā un kurus atzinīgi novērtēja ES līderi Portu sociālajā samitā 2021. gada maijā un Eiropadome 2021. gada jūnijā, kā arī saistītie valstu mērķrādītāji, ko dalībvalstis noteikušas pēc diskusijām ar Komisijas dienestiem un ar ko iepazīstināja 2022. gada jūnija EPSCO padomē. Lai iekļautu 2030. gada mērķrādītājus un pārskatīto sociālo rezultātu pārskata pamatrādītāju kopumu, ko EPSCO padome apstiprināja 2021. gada jūnijā, bija vajadzīgi vairāki pielāgojumi 2022. gada NPI izdevumā ².
3. EMCO un EMCO Rādītāju grupa turpinās apsvērt savus uzraudzības instrumentus saskaņā ar EPSCO padomes 2022. gada martā pausto aicinājumu ³ Nodarbinātības komitejai un Sociālās aizsardzības komitejai (SPC) turpināt darbu pie uzraudzības un salīdzinošās novērtēšanas sistēmu izstrādes un pie esošo uzraudzības instrumentu turpmākas saskaņošanas.

---

¹ Nodarbinātības pārraudzības instruments ir balstīts uz kopīgās novērtējuma sistēmas (JAF) konstatējumiem. JAF ir uz rādītājiem balstīta novērtējuma sistēma, kuru kopīgi sagatavojusi Nodarbinātības komiteja, Sociālās aizsardzības komiteja (SPC) un Komisija, aptverot vispārējas un konkrētas politikas jomas saskaņā ar nodarbinātības pamatnostādņiem, un kura ir paredzēta tam, lai īsumā aprakstītu galvenās problēmas un labus darba tirgus rezultātus šajās jomās, kā arī lai atbalstītu dalībvalstis prioritāšu noteikšanā.

² Papildus pārejai no 2020. gada uz 2030. gada pamatmērķiem un valstu mērķrādītājiem galvenās izmaiņas šā gada NPI ir 15–29 gadu vecuma grupas jauniešu, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (NEET), rādītāja pievienošana saskaņā ar sociālo rezultātu pārskata pamatrādītājiem un pastiprināto Garantiju jauniešiem.

³ Sk. Padomes dokumentu 6933/22.

4. 2022. gada Nodarbinātības pārraudzības instrumenta galvenie konstatējumi ir apkopoti 2022. gada ziņojumā par nodarbinātību. Minētie konstatējumi papildina secinājumus, kas gūti Nodarbinātības komitejas veiktajā daudzpusējā uzraudzībā saistībā ar konkrētām valstīm adresēto Padomes ieteikumu īstenošanu un citu Padomes ieteikumu īstenošanu Eiropas pusgada ietvaros.
5. Koronavīrusa pandēmija un tās ierobežošanai nepieciešamie pasākumi 2020. gadā negatīvi ietekmēja darba tirgus, jo īpaši dažās dalībvalstīs. Tomēr ātrā un izlēmīgā politikas rīcība dalībvalstu un ES līmenī mazināja Covid-19 krīzes ietekmi uz darba tirgu. 2022. gada NPI konstatējumi liecina, ka 2021. gadā darba tirgū bija spēcīgi jūtama ekonomikas atveseļošanās pēc Covid-19 krīzes. Gan ES nodarbināto skaits, gan kopējais nostrādāto stundu skaits gada laikā atkal ievērojami pieauga.
6. ES nodarbinātības līmenis vecuma grupā no 20 līdz 64 gadiem 2021. gadā atsāka augšupejošu tendenci un nostabilizējās virs līmeņa, kāds bija pirms Covid-19, proti, pie 73,1 % atzīmes, kas ir pieaugums no 71,7 % 2020. gadā un 72,7 % 2019. gadā. Gandrīz visās dalībvalstīs nodarbinātības līmenis (vecuma grupā no 20 līdz 64 gadiem) 2021. gadā uzlabojās salīdzinājumā ar 2020. gadu. Turklāt 2021. gadā 16 no 27 ES dalībvalstīm nodarbinātības līmenis (vecuma grupā no 20 līdz 64 gadiem) sasniedza vai pārsniedza 2019. gadā reģistrēto pirmspandēmijas līmeni.
7. Pēc samazinājuma par 0,9 procentpunktiem (salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu) 2020. gadā ES 27 dalībvalstu aktivitātes līmenis vecuma grupā no 15 līdz 64 gadiem 2021. gadā palielinājās līdz 73,6 % salīdzinājumā ar 72,3 % 2020. gadā, ko galvenokārt veicināja sieviešu un personu vecuma grupā no 55 līdz 64 gadiem dalība darba tirgū. Tomēr sieviešu aktivitātes līmenis (vecumā no 15 līdz 64 gadiem) saglabājās gandrīz par 10 procentpunktiem zemāks nekā vīriešiem tajā pašā vecuma grupā.
8. Bezdarba līmenis (vecuma grupā no 15 līdz 74 gadiem) ES 2021. gadā samazinājās par 0,2 procentpunktiem, sasniedzot 7 %. Turklāt vecuma grupā no 15 līdz 24 gadiem bezdarba līmenis ES 2021. gadā samazinājās par 1 procentpunktu līdz 16,6 % (tomēr tas joprojām par 1 procentpunktu pārsniedz 2019. gada līmeni). Jauniešus Covid-19 krīze ir ietekmējusi salīdzinoši spēcīgāk, citstarp arī tāpēc, ka viņi ir izteikti lielā skaitā pārstāvēti pagaidu nodarbinātībā, kas tika īpaši skarta. To personu īpatsvars vecumā no 15 līdz 29 gadiem, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (*NEET*), Eiropas Savienībā 2021. gadā samazinājās par

0,9 procentpunktiem, sasniedzot 13,1 % salīdzinājumā ar 14 % 2020. gadā un 12,9 % 2019. gadā.

9. Komisijas 2022. gada vasaras starpposma ekonomikas prognozē, kas publicēta jūlijā, paredzēts, ka Eiropas Savienībā 2022. gadā reālais IKP pieaugs par 2,7 % un 2023. gadā – par 1,5 %. Tas ir mazāk, nekā paredzēts maijā publicētajā 2022. gada pavasara prognozē, turklāt ekonomiskās aktivitātes un inflācijas riski ir atkarīgi no kara attīstības Ukrainā un jo īpaši no tā ietekmes uz gāzes piegādi Eiropai. Saskaņā ar pavasara prognozi nodarbinātība ES šogad pieaugs par 1,2 % un 2023. gadā par 0,7 %, savukārt bezdarba līmenis ES turpinās samazināties līdz 6,7 % šogad un 6,5 % 2023. gadā. Nodarbinātības rādītāji 2022. gada pirmajā ceturksnī ir ļoti pozitīvi, tomēr tie (pilnībā) neatspoguļo Ukrainā notiekošā kara ietekmi. Turklāt paredzams, ka cilvēki, kas bēg no kara uz ES, ienāks darba tirgū tikai pakāpeniski, un konkrētā ietekme kļūs pamanāma tikai no nākamā gada.
10. Eiropas Komisija 2021. gada 4. martā publicēja paziņojumu par Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānu, kurā izklāstītas konkrētas darbības pīlāra principu turpmākai īstenošanai ar dalībvalstu un ES kopīgiem centieniem saskaņā ar to attiecīgajām kompetencēm. Rīcības plānā cita starpā tika ierosināti trīs ES pamatmērķi nodarbinātības, pieaugušo izglītības un nabadzības mazināšanas jomā, kas jāsasniedz līdz 2030. gada beigām: vismaz 78 % iedzīvotāju vecumā no 20 līdz 64 gadiem vajadzētu būt nodarbinātiem; mācībās un apmācībā katru gadu būtu jāpiedalās vismaz 60 % visu pieaugušo (vecumā no 25 līdz 64 gadiem); nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto personu skaits (salīdzinājumā ar 2019. gadu) būtu jāsamazina vismaz par 15 miljoniem.
11. Eiropas Komisija arī aicināja dalībvalstis noteikt savus valsts mērķrādītājus nodarbinātības, pieaugušo izglītības un nabadzības mazināšanas jomā, lai attiecīgi izstrādātu savas politikas stratēģijas un sniegtu ieguldījumu kopīgajos centienos. Līdz 2022. gada jūnijam – pēc divpusējām diskusijām ar Komisijas dienestiem un divām daudzpusējām diskusijām *EMCO* un Sociālās aizsardzības komitejā iepriekšējos mēnešos – visas dalībvalstis bija noteikušas un iesniegušas Komisijai valsts mērķrādītājus. Ar šiem valstu mērķrādītājiem *EPSCO* ministri iepazīstināja un tos apsprieda 2022. gada jūnija sanāksmē.

12. Dalībvalstu izvirzītie valsts nodarbinātības līmeņa mērķrādītāji kopumā ir pietiekami vērienīgi. Lielākā daļa dalībvalstu ir noteikušas mērķrādītājus, kas atbilst ES pamatmērķim, proti 78 % līdz 2030. gadam, vai pārsniedz to, un, pamatojoties uz iesniegtajiem mērķrādītājiem, ES nodarbinātības pamatmērķis 2030. gadam ir reāli sasniedzams (valsts mērķrādītāju vidējais svērtais rādītājs ir 78,5 %). Kopumā dalībvalstis ar zemu sākotnējo nodarbinātības līmeni noteica vērienīgākus mērķrādītājus, ņemot vērā to sākuma pozīcijas, kas ir svarīgi, lai nākamajā desmitgadē nodrošinātu augšupēju konvergenci. Astonās dalībvalstīs nodarbinātības līmenis 2021. gadā jau bija augstāks nekā ES pamatmērķis – 78 %.
13. Lielākā daļa dalībvalstu attiecībā uz saviem valsts mērķrādītājiem apliecina vērienīgus centienus palielināt līdzdalību pieaugušo izglītībā, ņemot vērā problēmas un iespējas, kas izriet no zaļās un digitālās pārkārtošanās. Tas jo īpaši attiecas uz daudzām valstīm, kuru sākotnējais līmenis ir zemāks, tādējādi atbalstot augšupēju konvergenci Savienībā. Svarīgi atzīmēt, ka īpašā pieaugušo izglītības apsekojuma izvēlē jaunākās rādītāju vērtības attiecībā uz pieaugušo dalību mācībās pēdējo 12 mēnešu laikā ir pieejamas par 2016. gadu. Jaunas vērtības būs pieejamas 2023. gadā pēc pārejas uz ES darbaspēka apsekojumu kā jaunu datu avotu 2022. gadā. Šā iemesla dēļ dažas dalībvalstis ir izvēlējušās piesardzīgu pieeju savu valsts mērķrādītāju noteikšanā. Apkopojot iesniegtos valsts mērķrādītājus (pēc iedzīvotāju skaita īpatsvara), redzams salīdzinoši neliels deficīts aptuveni 2,4 procentpunktu apmērā salīdzinājumā ar ES līmeņa mērķi 2030. gadam (57,6 % salīdzinājumā ar 60 %).

14. Dalībvalstu tematisko prioritāšu kontekstā 2022. gada NPI sniegtā informācija norāda uz vairākām galvenajām nodarbinātības problēmām. Prasmju un mūžizglītības jomā tās galvenokārt ir saistītas ar prasmju neatbilstību un zemu līdzdalību apmācībā. Attiecībā uz izglītības un apmācības sistēmām galvenās problēmas ir izglītības rezultātu atkarība no sociāli ekonomiskās izcelsmes un zems pamatprasmju apguves līmenis. Problēmas ir konstatētas arī saistībā ar dalību darba tirgū, tostarp attiecībā uz konkrētām grupām. Dažās valstīs ir vērojamas problēmas, kas saistītas ar bezdarbnieka pabalstu darbību un/vai nodokļu un pabalstu sistēmu ietekmi uz dalību darba tirgū (piemēram, zema atalgojuma slazdi, bezdarba slazdi). Dzimumu līdztiesības jomā galvenā problēma ir dzimumu nodarbinātības atšķirību saglabāšanās, savukārt darba un privātās dzīves līdzsvara jomā galvenie jautājumi ir aprūpes iestāžu nodrošināšana un to lielāka izmantošana, kā arī vecāku pienākumu ietekme uz dalību darba tirgū. Dažām dalībvalstīm bažas joprojām rada arī darba tirgus segmentācija, turklāt problēmas ir konstatētas arī aktīvas darba tirgus politikas jomā un saistībā ar valstu nodarbinātības dienestu (VND) darbību.
15. Analīzē arī identificētas kopīgas ES "tendences, kas jānovēro" un "pozitīvas jaunākās tendences". Jo īpaši NPI ir uzsvērtas vairākas pozitīvas norises laikposmā no 2020. līdz 2021. gadam: kopējās nodarbinātības pieaugums 18 dalībvalstīs, nodarbinātības līmeņa paaugstināšanās 21 valstī vecuma grupā no 20 līdz 64 gadiem, pieaugušo ar vidējo vai augstāko izglītību īpatsvara palielināšanās 17 dalībvalstīs, terciāro izglītību vai līdzvērtīgu izglītību ieguvušo skaita palielināšanās 13 dalībvalstīs, lielāka līdzdalība mūžizglītībā (to pieaugušo iedzīvotāju vecumā no 25 līdz 64 gadiem procentuālā daļa, kuri pēdējo četru nedēļu laikā piedalās izglītībā un apmācībā) 22 valstīs. Dažas no minētajām gada tendencēm apstiprina analīze par ilgāka termiņa norisēm trīs gadu laikā.
16. Tomēr NPI ir norādīts arī uz dažām negatīvām tendencēm 2020.–2021. gada laikposmā: 13 dalībvalstīs palielinājies bezdarbības un nepilna laika darba īpatsvars personīgo un ģimenes pienākumu dēļ, 11 dalībvalstīs palielinājies nabadzības riskam pakļauto bezdarbnieku rādītājs un 11 dalībvalstīs palielinājies rādītājs attiecībā uz *NEET* situācijā esošiem jauniešiem vecumā no 15 līdz 24 gadiem.

17. *EMCO* atgādina, ka tās horizontālajā atzinumā par 2022. gada Eiropas pusgada ciklu *EPSCO* padomes 2022. gada jūnija sanāksmē ir norādīts, ka 2022. gada pavasara paketes, ko Komisija pieņēma 23. maijā, publiskošana ir atzinīgi vērtējama atgriešanās pie visaptveroša Eiropas pusgada, tostarp valstu ziņojumiem un nefiskāliem konkrētām valstīm adresētiem ieteikumiem (KVAI). Tomēr KVAI skaits jomās, kas ir *EPSCO* padomes kompetencē, piemēram, attiecībā uz nodarbinātības problēmām, ir mazāks nekā iepriekšējos pusgada ciklos. *EMCO* atzīst, ka tas atspoguļo Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) ietvaros sagatavoto atveseļošanas un noturības plānu (ANP) visaptverošo raksturu.
18. Nodarbinātības jomā pavasara paketē bija iekļauti septiņi KVAI par izglītību un prasmēm, kuri ir īpaši svarīgi, lai novērstu prasmju trūkumu un neatbilstību un nodrošinātu iekļaujošu un ilgtspējīgu izaugsmi pēc Covid-19 pandēmijas, kā arī ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt taisnīgu zaļo un digitālo pārkārtošanos. Uzmanība tika pievērsta arī taisnīgumam nodokļu jomā (5 KVAI), kas var sekmēt iekļaujošāku un ilgtspējīgāku izaugsmes modeli un mazināt negatīvus stimulus, kas attur no strādāšanas, kā arī integrācijai un dalībai darba tirgū, tostarp, uzlabojot dzimumu līdztiesību (3 KVAI) un turpinot integrēt visneaizsargātākās grupas (3 KVAI), kā arī darba tirgus segmentācijas problēmas risināšanai (2 KVAI). Tika arī ierosināti divi KVAI par to, kā uzlabot efektīvu sociālo dialogu, politikas veidošanā aktīvāk iesaistot sociālos partnerus, bet netika ierosināti konkrēti ieteikumi par jauniešu nodarbinātību vai algām un algu noteikšanu. Turklāt pavasara paketē bija iekļautas horizontālas atsauces uz nepieciešamību apmierināt to cilvēku tūlītējās vajadzības, kuri bēg no Ukrainas, norādot 2022. gada martā iedarbināto Pagaidu aizsardzības direktīvu. *EPSCO* padome 2022. gada jūnijā apstiprināja KVAI nodarbinātības un sociālās politikas aspektus. 2022. gada KVAI Padome pieņēma 2022. gada jūlijā.
19. *EMCO* nesēnais veikums daudzpusējās uzraudzības jomā liecina, ka dalībvalstis ir veikušas reformas visās politikas jomās, kuras NPI ir noteiktas par prioritārām, tomēr joprojām pastāv problēmas, kā tas uzsvērts arī 2022. gada KVAI.

20. Dalībvalstis ir ieviesušas vai plāno ieviest pasākumus, ar ko stiprināt prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas politiku, digitālo apmācību, paplašināt atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošām un neaizsargātām grupām un palielināt VND darbinieku skaitu. Būtu pienācīgi jāizstrādā jauni aktīvas darba tirgus politikas (ADTP) īstenošanas modeļi, arī tādēļ, lai nodrošinātu integrētu atbalstu no darba tirgus visvairāk attālinātām personām. Tāpat arī dažu grupu (tostarp mazkvalificētu personu, sieviešu, jauniešu un gados vecāku darba ņēmēju) iesaistīšana joprojām ir problēma daudzās dalībvalstīs, savukārt, lai nodrošinātu labāku politikas veidošanas informatīvo pamatu, daudzām dalībvalstīm ir arī jāstiprina savas ADTP uzraudzības un novērtēšanas sistēmas.
21. Krīze nav radikāli mainījusi darba tirgus segmentācijas galvenās tendences, kas bieži vien ietekmē nelabvēlīgā situācijā esošas grupas. Krīzes kulminācijas laikā visvairāk pakļauti darba zaudēšanai bija pagaidu darba ņēmēji, jo viņi bija mazāk aizsargāti pret ekonomiskiem satricinājumiem. Daudzās dalībvalstīs joprojām ir augsts piespiedu pagaidu darbinieku īpatsvars (neraugoties uz samazinājumu saistībā ar krīzes ietekmi), un pagaidu vai nestandarta darba līgumu pārveidošanas par pastāvīgiem līgumiem īpatsvars joprojām ir ļoti zems, kas liecina par strukturāliem šķēršļiem, kuri kavē raitu statusa maiņu darba tirgū. Vairākās valstīs joprojām ir liels īpatsvars atkarīgu pašnodarbinātu personu, un tam jāpievērš īpaša uzmanība. Efektīvi nodarbinātības aizsardzības tiesību akti joprojām ir svarīgs elements, lai novērstu vai samazinātu regulējuma atšķirības starp standarta un nestandarta nodarbinātību un novērstu segmentāciju. Tas ir svarīgi arī attiecībā uz jauniem darba veidiem, piemēram, platformu darbu, kura pienācīgs regulējums ir svarīgs, lai nodrošinātu taisnīgus darba apstākļus.
22. Attiecībā uz darbaspēka nodokļiem dalībvalstis saistībā ar krīzi ir pielāgojušas darbaspēka nodokļus un stimulus, lai palielinātu neaizsargāto grupu dalību darba tirgū. Dažās dalībvalstīs nodokļu slogs darbaspēkam ir ievērojami samazināts, jo īpaši attiecībā uz zemu un vidēju ienākumu līmeni, dažkārt veicot visaptverošas nodokļu sistēmu reformas. Dažas dalībvalstis arī ziņoja par progresu, kas panākts, samazinot ar nodokļu un pabalstu sistēmas iezīmēm saistītus faktorus, kas attur no strādāšanas otros pelnītājus.

23. Ņemot vērā atveseļošanas pēc pandēmijas un neraugoties uz negatīvajām ekonomikas prognozēm, kas saistītas ar Ukrainā notiekošā kara ietekmi, Eiropas darba tirgi saskaras ar pieaugošu darbaspēka trūkumu un prasmju neatbilstību. Reaģējot uz to, dalībvalstis ir pastiprinājušas centienus veicināt prasmju pilnveidi dažādos izglītības un apmācības sistēmu posmos, īpašu uzmanību pievēršot digitālajām prasmēm. Daudzas dalībvalstis ir veikušas vai veic plašas profesionālās izglītības un apmācības (PIA) reformas, tostarp, lai integrētu PIA visaptverošākā pieaugušo izglītības sistēmā, kas pielāgota darba tirgus vajadzībām. Turklāt ir pieņemti pasākumi, lai palielinātu PIA elastību, piemēram, stiprinot tās modularitāti.
24. Pieaugušo zemā dalība izglītībā un apmācībā prasīs jaunus centienus, ņemot vērā attiecīgo ES mērķi 2030. gadam. Šķēršļi dalībai mācībās un apmācībā citstarp ir motivācijas trūkums, nepietiekamas finanses, kā arī grūtības saskaņot mācību laiku ar darba un privāto dzīvi. Dalībvalstis veic reformas šajā jomā, turklāt dažas to dara ar ļoti visaptverošu un ilgtermiņa redzējumu. Lielākajā daļā valstu pēdējo gadu ieguldījumi digitālajā infrastruktūrā ir ļāvuši palielināt tālmācības iespējas. Citos gadījumos ir ieviesta mikro kvalifikācija vai modulāra apmācība. Citas dalībvalstis izmanto finansiālus stimulus, arī individuālu mācību kontu veidā, lai mudinātu pieaugušos izmantot mācību iespējas. Daudzas dalībvalstis arī pastiprināja apmācības nodrošināšanu darba ņēmējiem un jo īpaši tiem, kuriem draud darba zaudēšana.
25. Attiecībā uz skolu izglītību – turpinot Covid-19 pandēmijas laikā jau veiktos pasākumus, tiek veikti ieguldījumi, lai stiprinātu digitālo infrastruktūru un digitālos rīkus. Prioritāte tiek piešķirta arī tam, lai palielinātu atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošiem izglītojamajiem, kā arī lai uzlabotu izglītības un apmācības sistēmu kvalitāti un iekļautību, lai gan joprojām ir vajadzīgi turpmāki centieni, lai pilnībā īstenotu strukturālās reformas izglītībā. Vairākas dalībvalstis joprojām saskaras ar būtiskām problēmām izglītības rezultātu ziņā, kas izpaužas kā zems pamatprasmju līmenis un nevienlīdzība.

26. Reaģējot uz Covid-19 krīzes nesamērīgo ietekmi uz jauniešiem, dalībvalstis saglabāja stingru politisko apņemšanos īstenot pastiprināto Garantiju jauniešiem. Tajā pašā laikā problēmas joprojām pastāv. Krīzes radītā nelabvēlīgā ietekme uz jauniešiem, jo īpaši visneaizsargātākajiem, norāda uz to, cik svarīgi ir uzrunāt neaktīvus un neaizsargātus jauniešus *NEET* situācijā. Valda kopīga izpratne par preventīvas pieejas nozīmīgumu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas un neaktivitātes samazināšanā. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš neaktīvām sievietēm, kā arī jauniešiem *NEET* situācijā, kuri dzīvo lauku vai attālos apvidos, un tiem, kuri saskaras ar vairākiem sociālekonomiskiem šķēršļiem. Lielākajā daļā valstu Garantijas jauniešiem piedāvājumu kvalitāte ir uzlabojusies, un ir vērojami labi rezultāti attiecībā uz to spēju piedāvāt jauniešiem stabilu nodarbinātību. Tomēr dažās dalībvalstīs bažas rada jauniešu skaits, kuri atgriežas ⁴ Garantijā jauniešiem.
27. Daudzās Eiropas valstīs risināms uzdevums joprojām ir sieviešu dalības palielināšana darba tirgū, tostarp attiecībā uz darba laika palielināšanu un dzimumu nodarbinātības atšķirības novēršanu. Vecāku vai aprūpes pienākumu ievērojamā ietekme uz sieviešu darbaspēka piedāvājumu lielākajā daļā ES valstu liecina, ka agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes (APIA) un ilgtermiņa aprūpes (IA) iestāžu ierobežotā pieejamība ir viens no galvenajiem šķēršļiem, lai panāktu lielāku dzimumu līdzsvaru darba tirgū. Lai gan visā Eiropā ir lielā mērā pastiprināti pasākumi nolūkā uzlabot dalību agrīnajā pirmsskolas izglītībā un aprūpē (APIA) un tās kvalitāti, kā rezultātā ES vidēji ir sasniegusi Barselonas mērķrādītājus, bērnu, kas jaunāki par trim gadiem, dalība oficiālajā bērnu aprūpē vairākās dalībvalstīs joprojām ir ārkārtīgi zema. Ņemot vērā sabiedrības novecošanu, ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu paplašināšana ir jauns izaicinājums, kas sniedzas tālāk par mērķi palielināt sieviešu dalību darba tirgū.

---

⁴ Jēdziens "atgriežas" (angliski *recycling*) šajā kontekstā nozīmē, ka jaunieši atkārtoti, vairākas reizes iesaistās Garantijas jauniešiem shēmās.

28. *EMCO* pārskatā par sociālo dialogu un sociālo partneru iesaisti tika uzsvērts, cik svarīgi ir nodrošināt būtisku lomu sociālajam dialogam un paredz tālejošāku rīcību, nevis tikai formālu procesu attiecībā uz apspriešanos ar sociālajiem partneriem un to iesaistīšanu. Dažās valstīs joprojām ir jānovērš to struktūru sadrumstalotība, kurās notiek apspriešanās, un – vissvarīgāk – ir jānodrošina visu sociālo partneru un pilsoniskās sabiedrības organizāciju pienācīga pārstāvība.
29. *EMCO* uzskata, ka Eiropas pusgads joprojām ir efektīvs koordinācijas instruments, ar ko veicināt ilgtspējīgu un iekļaujošu ekonomikas izaugsmi, konkurētspēju, nodarbinātību, prasmes un pienācīgu sociālo aizsardzību un iekļaušanu, jo īpaši, ņemot vērā zaļo un digitālo pārkārtošanos un demogrāfiskās pārmaiņas, kā arī ņemot vērā Covid-19 pandēmijas sekas un pašreizējo bezprecedenta ģeopolitisko situāciju, ko izraisījis Krievijas iebrukums Ukrainā.
30. 2023. gada Eiropas pusgada ciklā būtu jāturpina risināt esošās un gaidāmās darba tirgus problēmas, tostarp saistībā ar pašreizējo ģeopolitisko situāciju un neskaidrajām makroekonomikas perspektīvām, vienlaikus atbalstot zaļo un digitālo pārkārtošanos. Kā norādīts NPI, lai sasniegtu pamatmērķus 2030. gadam, ir jārisina strukturālās problēmas tādās jomās kā dalība darba tirgū un aktīva darba tirgus politika, izglītība, prasmes un mūžizglītība, nodokļu un pabalstu sistēmu darbība, dzimumu līdztiesība un darba un privātās dzīves līdzsvars, kā arī darba tirgus segmentācija.
-